

Basissamtaler i systematisk pårørendesamarbeid

Erfaringer med innføring av BISP i akuttavdeling SØ

Yvonne Kristoffersen
TIPS-team/Prosjektleder
Sykehuset Østfold

Hvorfor satse på innføring av systematiske basissamtaler i pårørendesamarbeid?

- Lovverk: pårørende har rett til generell informasjon, medvirkning i utforming av helsetjenester og ekstra rettigheter når pasienten ikke kan ivareta egne interesser (Helsepersonelloven, Pasient- og brukerrettighetsloven)
- Forskning: Involvering av pårørende i behandling for pasienter med rus- og alvorlige psykiske lidelser bedrer funksjon, og reduserer tilbakefall og sykehusinnleggelser (Mcfarlane 2016, Rodolico m.fl. 2022, Chien m.fl.2024)
- Likevel - stor variasjon i hvilken grad pårørendesamarbeid utføres
- flaskehals er igangsetting

[Bedre Pårørendesamarbeid - Institutt for helse og samfunn \(uio.no\)](https://uio.no/Bedre-Paerørendesamarbeid)

Forskingsbasert tjeneste innovasjonsprosjekt

- *Basissamtaler i systematisk pårørendesamarbeid - 2023-2025*
- Samarbeidsprosjekt med Vestre Viken (prosjekteier), Sykehuset i Vestfold, Sykehuset Østfold
- Pilotert ved 9 enheter – 7 i Vestre Viken, 1 i Sykehuset i Vestfold og 1 i **Sykehuset Østfold (Psykiatrisk utredning)**

Hensikten med prosjektet var å:

- innføre rutinemessige basissamtaler med pasienter med rus- og/eller alvorlige psykiske lidelser og deres pårørende
- å utvikle et digital læringsprogram for helsepersonell for å sikre god implementering

PSYKISK HELSE OG RUS

Veiviser i systematisk pårørendesamarbeid

Læringsprogram for helsepersonell i systematisk pårørendesamarbeid. Programmet er en presentasjon av en samtaleguide basert på forskning og nasjonal pårørendeveileder. Det blir introdusert tre basissamtaler for pårørendeinvolvering og hvordan de kan integreres i klinisk praksis.

Introduksjon til samtaleguide

[Samtaleguide for helsepersonell →](#)

Samtale med pasient

[Samtaleguide pasient →](#)

Samtale med pårørende

[Samtaleguide pårørende →](#)

Samtale med pasient og pårørende

[Samtaleguide - pasient og pårørende →](#)

Prosedyrer og dokumentasjon

Dette er informasjon som skal gjøre gjennomføring av samtaler og journalføring enklere for deg.

[Dokumentasjon for helsepersonell →](#)

Kvalitet og implementering

Dette er informasjon til deg som ønsker å ta i bruk samtaleguiden for basissamtaler for å sikre systematisk pårørendesamarbeid ved din enhet.

[Implementering for ledere og fagutviklere →](#)

Implementering av BISP ved akuttseksjoner SØ 2026

- 5 psykiatriske akuttseksjoner på Kalnes
Psykosebehandling 1, 2, 3 og 4, samt Seksjon for Affektive lidelser
- Innføre 3 rutinemessige basissamtaler med pasienter med rus- og/eller alvorlige psykiske lidelser og deres pårørende
 - en samtale med pasient
 - en samtale med pårørende
 - en fellessamtale med pasient og pårørende
- Innvilget kr 240 000 i TØRN-midler til prosjektet

Organisering:

- **Styringsgruppe**

- Avdelingssjef
- Prosjektleder
- Seksjonsledere
- Avdelingssjef Prosjekt- og porteføljestyring
- Avdelingssjef Fag- og kompetanse
- Fagutviklingsrådgiver Seksjon for psykiatrisk utredning

- **Prosjektgruppe**

- Prosjektleder
- Fagutviklingsrådgiver Seksjon for psykiatrisk utredning
- Fagutviklingsrådgivere ved fem akuttseksjoner
- Avdelingssjef Prosjekt- og porteføljestyring (prosjektstøtte)

Implementeringsplan

- Etablere et forbedringsteam ved hver seksjon (4-6 pers.)
 - seksjonsleder, fagutvikler, behandler, miljøpersonal, sosionom, kvalitetsrådgiver
- Kvalitetssikre og godkjenne prosedyre og pårørendebrev
 - forbedringsteamet
- Utarbeide plan for gjennomføring av opplæring
 - leder/fagutvikler/prosjektleder
- Gjøre oppslag i journal (baseline) før oppstart med basissamtaler
 - fagutvikler/prosjektleder
 - plan for årlige målinger og hvem som er ansvarlig
- Innføre basissamtaler
 - Leder sette dato for oppstart

Resultater fra implementeringen av BISP:

- Ført til mer fokus på pårørendesamarbeid og flere snakker med pårørende som en del av driften
- Mer bevisst på hva man kan snakke med pårørende om når pasienten har gitt begrenset samtykke
- Naturlig sted for psykoedukasjon
- Lettere å lage kriseforebyggendeplan sammen med pårørende
- Opplever det svært meningsfylt
- Oppnår en naturlig vei til videre samarbeid
- Alle får tilbud
- Hjelp til å hoppe i det, gjør at man fort blir trygg

«Før fikk vi ofte først kontakt med pårørende når de ringte og klaget for noe. Etter at vi innførte rutiner for å opprette kontakt med pårørende helt fra oppstart, opplevde vi dem i større grad som en ressurs. Samarbeidet tok ikke mer tid enn før, men det ble mer konstruktivt!»

«Det er en takknemlig oppgave å få gjennomføre slike samtaler med pårørende!»

Tilbakemeldinger fra pårørende:

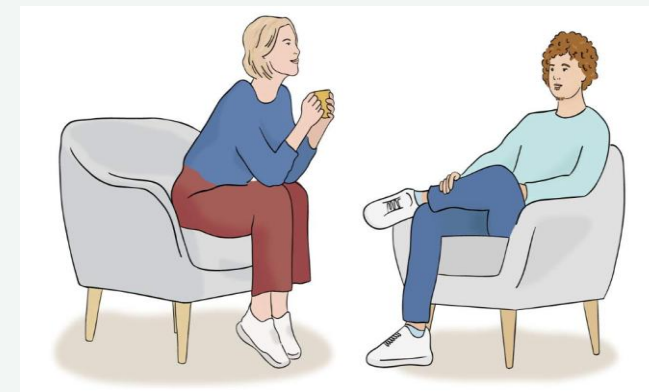

- Godt å få et tilbud tidlig
- Opplevde det betydningsfullt å få gi informasjon
- Det hadde stor betydning å få informasjon om behandlingstilbud og om hvordan man jobber
- Verdsetter å bli hørt, mange har et stort behov for å bli møtt på denne måten
- Synes det var godt å bli spurt om hvordan det er å være pårørende

"Sønnen min har vært i systemet i flere år, men dette er første gangen noen har tatt seg tid til å snakke om hvordan det har vært for oss som pårørende."

«Dette er noe dere bør tilby alle pårørende, det er fint at noen vil høre hvordan det er å være oss.»

«Tusen takk, dette var akkurat det jeg trengte.»

Utfordringer/hindringer med BISP

- Stopper opp når koordinator/nøkkelpersoner er fraværende
- Usikre og gruer seg for å komme i gang, og er engstelige for å gjøre feil
- Samtaleguiden stor og omfattende, blir overveldende
- Vanskelig når pasienten ikke ønsker samtaler
- Ikke lett å komme gjennom temaene i samtaleguiden når pårørende trenger å tømme seg

Tips og råd for implementering

- Det digitale læringsprogrammet [**Veiviser i systematisk pårørendesamarbeid - Vestre Viken HF**](#) er et nyttig hjelpemiddel for å overkomme barrierer knyttet til oppstart av pårørendesamarbeid.
- Det kreves tydelig ledelse, strukturert oppfølging og god opplæring for at samarbeid med pårørende skal bli en integrert del av behandlingsforløpet.
- Utarbeide prosedyrer med tydelig forventning om systematisk pårørendesamarbeid.
- En pårørendekoordinator med tydelig ansvar for opplæring, veiledning og støtte vil bidra til å sikre at prosedyren blir fulgt.
- Viktig å være oppmerksom på at implementering tar tid og krever tålmodighet.

Faglige ansvarlige for nettsiden Veiviser i systematisk pårørendesamarbeid

- Eva Marie Iversen, Vestre Viken
Mia.Iversen@vestreviken.no
- Hilde Nymoen, Vestre Viken
Hilde.Nybakk.Nymoen@vestreviken.no
- Yvonne Kristoffersen, Sykehuset Østfold
yvonne.kristoffersen@so-hf.no
- Trude Ottem, Sykehuset Vestfold
trude.ottem@siv.no